

ਸਲਾਨਾ ਸਮੀਖਿਆ-2017: ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ

Posted On: 22 DEC 2017 4:30PM by PIB Chandigarh

Ministry of Rural Development

Year End Review-2017: Ministry of Rural Development

ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਸਲਾਨਾ ਸਮੀਖਿਆ-2017: ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ-ਗ੍ਰਾਮੀਣ (ਪੀਐਮਏਵਾਈ-ਜੀ)

ਪਿਛਲੀ ਆਈਏਵਾਈ ਸਕੀਮ ਦਾ 01 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2016 ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ -ਗ੍ਰਾਮੀਣ (ਪੀਐਮਏਵਾਈ-ਜੀ) ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਯੋਜਨਾ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਡਿਲਿਵਰੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੰਤਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2022 ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਆਵਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ/ਉਪਰਾਲੇ:

- ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 2018-19 ਤੱਕ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 1.20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੇਤਰਾਂ/ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾਂ, ਆਈਏਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ 1.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੀਐਮਏ-ਜੀ ਤਹਿਤ 1 ਕਰੋੜ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕਾਈ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਟਾਇਲਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 12,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਮਨਰੋਗਾ ਤਹਿਤ ਮਕਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 90/95 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਏਗਾ।
- ਪੀਐਮਏਵਾਈ-ਜੀ ਅਧੀਨ ਸਾਲ 2016-18 ਦੌਰਾਨ 75.88 ਲੱਖ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਟੀਚੇ ਲਈ 71.01 ਲੱਖ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 63.72 ਲੱਖ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੂ-ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 58.58 ਲੱਖ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 53.20 ਲੱਖ ਅਤੇ 34.44 ਲੱਖ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ (14.12.2017 ਤੱਕ) ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 11.57 ਲੱਖ ਪੀਐਮਏਵਾਈ-ਜੀ ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।
- ਪੁਲਾੜ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੀ ਨਵੀਨਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਆਵਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਕਰਕੇ ਅਸਲ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀਚਾਗਤ ਸਰੋਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।
- ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਵਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੂ-ਟੈਗ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਐਮਏਵਾਈ-ਜੀ ਅਧੀਨ ਆਵਾਸ ਐਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-18 ਅਧੀਨ 20000 ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਰਾਜ/ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ।

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਗਰੰਟੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਮਨਰੋਗਾ)

- ਮਨਰੋਗਾ ਦਾ ਟੀਚਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜੀਵਿਕਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-18 ਦੀ 48,000 ਕਰੋੜ ਵੰਡ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮਨਰੋਗਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੰਡ ਹੈ।
- ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 4.35 ਕਰੋੜ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ 156 ਲੱਖ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ 160 ਕਰੋੜ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ 160 ਦਿਨ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹਨ। 33 % ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਲ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚੋਂ 54 % ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹਨ।
- ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017- 18 (ਹੁਣ ਤੱਕ) ਦਾ ਲਗਭਗ 60 % ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਐਨਆਰਐਮ) ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 71% ਖਰਚ ਹੈ, ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2013-14 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 48 % ਸੀ।
- ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 71% ਖਰਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਸ਼ਨ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਤਹਿਤ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਸਮੇਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਾਧਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ 2264 ਜਲ ਬਲਾਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
- ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ 3.6 ਲੱਖ ਖੇਤੀ ਤਲਾਬ ਅਤੇ 1.55 ਲੱਖ ਵਰਮੀ/ ਐਨਏਡੀਏਪੀ ਖਾਦ ਟੋਏ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।
- ਮਨਰੋਗਾ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਐਨਈਐਫਐਮਐਸ ਰਾਹੀਂ 96 % ਵੇਤਨ ਬੈਂਕ/ਡਾਕ ਘਰ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਭੂ ਮਨਰੋਗਾ ਤਹਿਤ ਪੁਲਾੜ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 2 ਕਰੋੜ ਖਾਤਿਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੂੰ ਭੂ-ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਕੀਤਾ।
- ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਜਾਤੀ ਜਨਗਣਨਾ-2001 (ਐਸਈਸੀਸੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਭਗ 5.40 ਕਰੋੜ ਘਰ ਭੂਮੀਹੀਣ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜੀਵਿਕਾ ਲਈ ਦਸਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ੋਬ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਮਨਰੋਗਾ ਤਹਿਤ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਇਛੁਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ)

- ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਫਾਰਮ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹੈ।
- ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ-2 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸੜਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਜੀਵੰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਣਨੀਤੀ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
- ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ/ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਹਬ, ਬਜ਼ਾਰ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਵੈਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਿਕਾ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ, ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸੜਕ ਸੰਪਰਕ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਖਿੱਲਰੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।
- ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 1,78,184 ਯੋਗ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 1,45,158 ਬਸਤੀਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਸਤੀਆਂ 82 % ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।
- ਸਾਲ 2017-18 (ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਅਨੁਸਾਰ) ਦੌਰਾਨ 1,63,059.16 ਕਰੋੜ ਦੇ ਖਰਚ ਨਾਲ ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਅਧੀਨ 5,08,047.22 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ (ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ, 2017) 4817 ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ 17330 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬਾਈ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਨੇ ਬਾਕੀ ਬਚੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਰਚ, 2018 ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚਾ 100 % ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।
- ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ (ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਅਨੁਸਾਰ) ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਅਧੀਨ 1,47,984.88 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- ਪੀਐਮਜੀਐਵਾਈ-3 ਲਈ 1.07 ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਉੱਦਮ ਨਾਲ 2022 ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 19000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 9 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ 5382 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਐਲਡਬਲਿਊਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 2016-17 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ, 2020 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।
- ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ 'ਗਰੀਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ' ਅਤੇ ਗੈਰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਲਾਸਟਿਕ ਰਹਿੰਦ-ਪੁੰਹ, ਠੰਡਾ ਮਿਸ਼ਰਣ, ਜੀਵ ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਸੁਆਹ, ਲੋਹੇ ਅਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਲਾਵਾ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ (27 ਸਤੰਬਰ, 2017 ਤੱਕ) ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਸੜਕਾਂ ਦੀ 2,484 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ 'ਗਰੀਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਸਾਰੀਆਂ ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਹੁਣ 15 % ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਵੀਨ ਗਰੀਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਲਾਸਟਿਕ ਰਹਿੰਦ ਪੁੰਹ, ਜੀਵ ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਸੁਆਹ, ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਲਾਵਾ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲੀਕੇਜ਼ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਪੀਐਮਜੀਐਸ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ, ਮੋਬਾਈਲ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀਐਮਜੀਐਸਵਾਈ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਗਤੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸਬੰਧੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ "ਮੇਰੀ ਸੜਕ" ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

• ਸੜਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਜੀਵੰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਵੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀਐੱਮਜੀਐੱਸਵਾਈ-2 ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 12 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਪੀਐੱਮਜੀਐੱਸਵਾਈ-2 ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ 25,791.56 ਕਿਲੋਮੀਟਰ (ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਅਨੁਸਾਰ) ਦੇ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਕਾਰਜ ਲਈ 3,738 ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਨੇ 11,798.85 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਲਈ 1459 ਕਾਰਜ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੋਸ਼ਲ ਅਸਿਸਟੈਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) (ਐੱਨਐੱਸਏਪੀ)

• ਐੱਨਐੱਸਏਪੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਉਪ ਸਕੀਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਲਡ ਏਜ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ (ਆਈਜੀਐੱਨਓਏਪੀਐੱਸ), ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਸਏਬਿਲਟੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ (ਆਈਜੀਐੱਨਡੀਪੀਐੱਸ), ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਮਿਲੀ ਬੈਨੀਫਿਟ ਸਕੀਮ (ਐੱਨਐੱਫਬੀਐੱਸ) ਅਤੇ ਅੰਨਪੁਰਨਾ ਸਕੀਮ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਦੋਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਨਐੱਸਏਪੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

• ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 3.20 ਕਰੋੜ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2.40 ਕਰੋੜ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ, 70.43 ਲੱਖ ਵਿਧਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ 10.32 ਲੱਖ ਦਿੱਵਯਾਂਗਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਹਨ।

• ਐੱਨਐੱਸਏਪੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਟਰਾਂਸਫਰ (ਡੀਬੀਟੀ) ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਕਸ਼ਦੀਪ ਡੀਬੀਟੀ ਤੰਤਰ ਰਾਹੀਂ 100 % ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੀਬੀਟੀ ਝਾਰਖੰਡ, ਹਰਿਆਣਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

• ਫੰਡ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ 100% ਰਿਕਾਰਡ ਡਿਜੀਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਦੇ 74.08% ਆਧਾਰ, ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਹਨ।

• ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐੱਨਐੱਸਏਪੀ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ (ਪੀਐੱਮਐੱਸਏਐੱਸਵਾਈ) 5.07 ਕਰੋੜ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਲਈ ਪਰਵਾਨਿਤ ਹੈ।

ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਅੰਤੋਦਿਆ ਯੋਜਨਾ- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਸ਼ਨ

• ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਅੰਤੋਦਿਆ ਯੋਜਨਾ- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਸ਼ਨ (ਡੀਏਵਾਈ-ਐੱਨਆਰਐੱਲਐੱਮ), 8-9 ਕਰੋੜ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਗ਼ਰੀਬ ਘਰਾਂ ਤੱਕ, ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਤਮੀਅਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਮਹਿਲਾ ਐੱਸਐੱਚਜੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਗਤੀ:

• ਸਾਲ 2017-18 (ਅਕਤੂਬਰ 2017 ਅਨੁਸਾਰ) ਦੌਰਾਨ 683 ਵਧੀਕ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਡੀਏਵਾਈ -ਐੱਨਆਰਐੱਲਐੱਮ ਦੀ "ਤੀਬਰ" ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 4330 ਬਲਾਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋਈ ਹੈ।

• ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 56 ਲੱਖ ਘਰਾਂ ਨੂੰ 4.84 ਲੱਖ ਐੱਸਐੱਚਜੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਐੱਸਐੱਚਜੀਜ਼ ਨੂੰ 729.74 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 2.84 ਲੱਖ ਐੱਸਐੱਚਜੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਵੋਲਵਿੰਗ ਫੰਡ (ਆਰਐੱਫ) ਵਜੋਂ 35410.42 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ 53599.77 ਲੱਖ ਰੁਪਏ 1.01 ਲੱਖ ਐੱਚਐੱਚਜੀਜ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਮੁਦਾਇਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਫੰਡ (ਸੀਆਈਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ।

• ਡੀਏਵਾਈ-ਐੱਨਆਰਐੱਲਐੱਮ ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਐੱਸਐੱਚਜੀ-ਬੈਂਕ ਲਿੰਕੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ, ਲਗਭਗ 14.2 ਲੱਖ ਐੱਸਐੱਚਜੀਜ਼ ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਤੱਕ 18000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੈਡਿਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਪਰਿਯੋਜਨਾ (ਐੱਮਕੇਐੱਸਪੀ) ਅਧੀਨ 17 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਧਾਰਤ ਜੀਵਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 33 ਲੱਖ ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਡੀਏਵਾਈ-ਐੱਨਆਰਐੱਲਐੱਮ ਅਧੀਨ ਸਵੈ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ (ਐੱਸਐੱਚਜੀ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਛੜੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ "ਅਜੀਵਿਕਾ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਐਂਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਯੋਜਨਾ (ਏਜੀਵੀਵਾਈ)" ਨੂੰ ਉਪ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਆਵਾਜਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਈ-ਰਿਕਸ਼ਾ, 3 ਅਤੇ 4 ਵੀਲਰ ਮੋਟਰ ਆਵਾਜਾਈ ਵਾਹਨ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ (ਬਜ਼ਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਮੇਤ) ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਡੀਏਵਾਈ-ਐੱਨਆਰਐੱਲਐੱਮ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਲੱਬਧ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਪ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸਾਲ 2017-18 ਤੋਂ 2019-20 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਇਲਟ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ 250 ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, 17 ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 153 ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ: ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਵਿਲੇਜ ਐਂਟਰਪਰਿਨਿਓਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐੱਸਵੀਈਪੀ), ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਉੱਦਮਤਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡੀਏਵਾਈ-ਐੱਨਆਰਐੱਲਐੱਮ ਦੀ ਉਪ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 7800 ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ 17 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸਵੀਈਪੀ ਸਾਲ 2018-19 ਦੌਰਾਨ ਵਧੀਕ 25000 ਉੱਦਮਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ।

ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਕੋਸ਼ਲਿਆ ਯੋਜਨਾ (ਡੀਡੀਯੂ-ਜੀਕੇਵਾਈ)

• ਡੀਡੀਯੂ-ਜੀਕੇਵਾਈ ਇੱਕ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਲਿੰਕ ਹੁਨਰ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਗਰੀਬ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਯੋਗ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਇਹ 28 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਗਤੀ:

• ਡੀਡੀਯੂ-ਜੀਕੇਵਾਈ ਦੇ 674 ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ 566 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਹਨ, 310 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਿੱਚ 39 ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ 329 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋਬ ਰੋਲਜ਼ ਹਨ। (31.10.17 ਤੱਕ)

• ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 2 ਲੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 83,745 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 46,654 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। (31.10.17 ਤੱਕ)

• ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 12 ਨਵੇਂ ਚੈਪੀਅਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

• ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸਵੈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਨ (ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼): ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ, ਉਤਪਾਦ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਆਮ ਈਡੀਪੀ ਅਧੀਨ 56 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ:

• ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ (31.10.17 ਤੱਕ) 7,897 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਈਫ ਮਨਰੇਗਾ ਅਧੀਨ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

• 9000 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਐੱਮਓ ਦੇ ਬਰੱਸਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 3,519 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

• ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼ (ਐੱਨਏਸੀਈਆਰ) ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਐਸੋਚੈਮ (ASSOCHAM) ਨੇ "ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰੀਨ ਐਂਜੀਓ" ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

• ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲ 'ਕੁਸ਼ਲ ਪੰਜੀ' (ਹੁਨਰ ਰਜਿਸਟਰ) ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸਵੈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈ) ਅਤੇ ਡੀਡੀਯੂ-ਜੀਕੇਵਾਈ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਕੇਂਦਰਿਤ ਅੰਤਿਮ ਹੱਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਗਤੀ:

• ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 586 ਆਰਐੱਸਈਟੀਆਈਜ਼ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

• ਆਰਐੱਸਈਆਈਜ਼ ਅਧੀਨ 25.24 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 16.64 ਲੱਖ ਸੈਂਟਲ ਹੋ ਗਏ। (1.4.2008 ਤੋਂ 30.11.2017 ਤੱਕ)

• ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ 3.97 ਲੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2,34,692 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ 1,55,174 ਸੈਂਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਰਰਬਨ (RURBAN) ਮਿਸ਼ਨ

• ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ 16 ਸਤੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ 5142.08 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਰਰਬਨ ਮਿਸ਼ਨ (ਐੱਪੀਐੱਮਆਰਐੱਮ) ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ 29 ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ 5 ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 300 ਕਲੱਸਟਰਾਂ, ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਲੁਕਵੀਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

• 300 ਕਲੱਸਟਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਲੱਸਟਰ ਚੋਣ ਪੱਧਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 267 ਕਲੱਸਟਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

- ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਲੱਸਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਲੱਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਸੰਗਠਿਤ ਸਮੂਹ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ (ਇੰਟੈਗਰੇਟਿਡ ਕਲੱਸਟਰ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲੈਨ) (ਆਈਸੀਏਪੀਜ਼), ਜੋ ਹਰੇਕ ਕਲੱਸਟਰ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਬਲਿਊ ਪ੍ਰਿੰਟ ਹੈ, ਨੂੰ 29 ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- ਚੁਣੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਲੱਸਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ ਹਨ।
- ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 300 ਰਰਬਨ (RURBAN) ਕਲੱਸਟਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕੁਸ਼ਲ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਓਡੀਐੱਫ(ODF), ਹਰੇ, ਖੇਤੀ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਮੂਹ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਵਸਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋਏਗੀ।

- ਸਾਂਸਦ ਆਦਰਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ (ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ) ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 11 ਅਕਤੂਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਮਾਣਯੋਗ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਮਾਣਯੋਗ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 18 ਦਸੰਬਰ, 2017 ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਅਧੀਨ 1241 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਅਧੀਨ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤਹਿਤ ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਣਯੋਗ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਅਧੀਨ ਗੋਦ ਲਈਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ (ਵੀਡੀਪੀ) ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਅਧੀਨ ਗੋਦ ਲਈਆਂ 1241 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 857 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੰਡ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅੱਪਲੋਡ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੇ 18 ਦਸੰਬਰ, 2017 ਤੱਕ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਸਏਜੀਵਾਈ ਅਧੀਨ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ 19951 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ 7152 (15.3 %) ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਧੀਨ ਹਨ।

(Release ID: 1514314) Visitor Counter : 18

